

raua inakoa na ka tupono. Kei te kitea marakeraketia tenei whakaaro o Tiamani inaianei ahakoa kaore i kitea mai i te timatanga o te whawhai. Ko te whakaaro tenei o Tiamani, tuatahi he patu i nga Peratiana (kua mate nei i a ratou inaianei); tuarua he patu i te Wiwi kaore nei ratou i awhiwhi atu, tuatoru kia mate i a ratou enei iwi katahi ratou ka tahuri atu ai ki te whawhai ki a Ingarani ko Ahitiria me era atu mana i whakaarohia e ia tera e awhina i a ia hei whakararuraru atu i a Ruhia. Ko te tino mate tenei o Tiamani i tenei ra ko te korenga o ana wawata i tutuki. Kaore ia i tae ki Parihi i te 3 o Hepetema ka hori ake nei te ra i whakaritea e ia hei faenga mona, a i tera wiki ka rongo tataui i te hinganga o tetahi o nga tino pa o nga Peratiana i a ratou aro o Anawepa (Antwerp). I mahara ratou he painga ki a ratou mehemea ka hinga taua pa i a ratou otira inaianei kei te aue ratou mo te moutou noaiho o a ratou tangata i te hinganga, i hinga huakore noaiho i te mea kaore i riro berebere mai i a ratou nga hoia o Peratiana, kaore hoki he painga o Anawepa ki a ratou. Ahakoa kua riro mai nei a Anawepa i a ratou kaore ratou e puta ki te moana i te mea ko nga manua tonu o te Ingarahi kei waho e heteri haere ana tuarua he maina katoa na te Ingarahi kei te wahapu o te awa kei reira nei taua taone e tu ana: a e kore rawa ratou e puta ki waho e uru atu ranei. Ko te rongo hou inaianei kei te whakarerea taua pa e nga Tiamani kei te hoki ratou. Ko iara kua kite ratou kaore kau he painga ki a ratou.

Me whakamarama au inaianei i nga take i uru ai a Ingarani, te Wiwi, me te Tiapani ki roto ki tenei whawhai. To te Ingarahi me to te Wiwi uru na te Tiriti i waenganui i a ratou ko Ruhia. Ki te uru tetahi o ratou ki te raruraru ka pa te karanga na tetahi me haere atu etahi ki te awhina. Ko Ruhia raua ko te Wiwi nga mea i tino uru ki tenei whawhai a na raua te karanga ki a Ingarani. Otira kei mea koutou koianei te tino take e whawhai nei a Ingarani: kaore. Ko te take e whawhai nei a Ingarani mo te poka noa o Tiamani ki te whakaohoho i te nohopai a Peratiana. Ko te ture o tenei mea o te whawhai mehemea kaore tetahi iwi i te whawhai kaore e tika tetahi o nga iwi e whawhai ana kia haere ma te whenua o taua iwi, kaore e tika kia whakaohohotia te nobo a taua iwi. Hei aha ki a Tiamani ka takahia e ratou tena ture. Na konci a Ingarani i tino whakaoho he mamae mo Peratiana te take. I uru ai a Tiapani na te Tiriti i i waenganui i a raua ko Ingarani. Ki te pa te raruraru ki tetahi me haere atu tetahi ki te awhina. Ko te take tena e whawhai nei a Tiapani i tenei ra. I tenei ra tonu ka tae mai te rongo kua uru a Potukara (Portugal) ki te whawhai e 90,000 ana tangata mo te whawhai. Ko tenei mana i uru ai na te tiriti i waenganui i a raua ko Ingarani ara kei roto i taua